

عنوان: تاثیر مداخله آموزشی مبتنی بر الگوی باور بهداشتی بر رفتارهای پیشگیری کننده از کمبود ویتامین دی در کارکنان خدمات پرستاری دانشگاه علوم پزشکی شاغل در شهر رفسنجان سال ۹۹-۱۳۹۸

استاد راهنما:

دکتر محمد اسدپور

اساتید مشاور:

دکتر احمدرضا صیادی

دکتر محمدرضا شفیعیو

دانشجو: صدیقه خدادادی

تیرماه ۱۴۰۰

چکیده

مقدمه: کمبود ویتامین دی یک مشکل جهانی است و حدود یک میلیارد نفر در سراسر جهان به درجاتی از کمبود ویتامین دی مبتلا هستند. در مطالعه‌ای که در سال ۱۳۹۱ در شهرهای مختلف ایران بر روی گروه‌های سنی مختلف انجام گرفت میانگین کمبود ویتامین دی ۶۱/۵ درصد می‌باشد. در مطالعه‌ای دیگر که در سال ۱۳۹۱ بر روی زنان علوم پزشکی رفسنجان انجام گرفت ۹۴ درصد از آنها دارای کمبود ویتامین دی بودند، مطالعه حاضر به منظور بررسی تأثیر مداخله آموزشی مبتنی بر الگوی باور بهداشتی در رفتارهای پیشگیری کننده از کمبود ویتامین دی در کارکنان خدمات پرستاری دانشگاه علوم پزشکی در شهر رفسنجان در سال ۹۹-۱۳۹۸ انجام گرفت.

مواد و روشها: این پژوهش یک مطالعه کارآزمایی آموزشی شاهد دار در میان ۱۴۰ نفر از کارکنان خدمات پرستاری دانشگاه علوم پزشکی شاغل در شهر رفسنجان در قالب چهار گروه مداخله و کنترل، (شامل: گروه مداخله آموزشی، گروه مداخله آموزشی و مکمل یاری، گروه مداخله مکمل یاری و گروه کنترل) انجام پذیرفت. ابزار گردآوری داده‌ها شامل پرسشنامه دموگرافیک، سازه‌های الگوی باور بهداشتی و آزمایش سطح سرمی ویتامین دی می‌باشد. مداخله پس از یک پیش‌آزمون در سه جلسه ۴۵ دقیقه‌ای با استفاده از روشهای آموزشی، شامل: سخنرانی، بحث گروهی، بارش افکار، پمفلت، پوستر و عکس انجام گرفت. در ادامه، بعد از آموزش، ارسال پیامکهای یادآور و پاورپوینت آموزشی و همچنین مکمل ویتامین دی انجام شد. داده‌ها پس از ورود به نرم افزار Spss ۱۸- با آزمونهای آماری تی زوجی، مجذور کای، آنالیز کواریانس و بنفرونی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در حالی که سطح معنی داری در تمام آزمونها ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

نتایج: نتایج نشان داد که در متغیرهای آگاهی، سازه‌های الگوی باور بهداشتی، رفتار و سطح سرمی ویتامین دی بین چهار گروه اختلاف معنی داری وجود نداشت. اما سه ماه بعد از مداخله آموزشی، با استفاده از آزمونهای بنفورنی و تحلیل کواریانس تک متغیری بین میانگین و انحراف معیار نمره آگاهی گروه مکمل یاری و آموزش، گروه آموزش و گروه مکمل معنی داری ایجاد شد؛ در حالی که این تفاوت در گروه کنترل معنی دار نبود ($p < 0.001$). همچنین سه ماه بعد از مداخله آموزشی میانگین و انحراف معیار نمره سازه حساسیت درک شده در گروه آموزش و مکمل یاری دارای تفاوت معنی داری بود و این تفاوت در گروه آموزش، گروه مکمل و گروه کنترل معنی دار نبود ($p < 0.037$). در همین زمان تفاوت میانگین نمره سازه شدت درک شده در هر چهار گروه مورد مطالعه معنی داری بود. در حالی که این تفاوت در هیچ یک از گروه ها در سازه منافع درک شده معنی دار نبود. همچنین سه ماه بعد از مداخله آموزشی میانگین و انحراف معیار نمره موانع درک شده در گروه آموزش، گروه آموزش و مکمل و گروه کنترل دارای تفاوت معنی داری بود در حالی که این تفاوت در گروه مکمل معنی دار نبود ($p < 0.058$). شایان ذکر است بررسی نتایج مذکور نشان داد که طی همین دوره، میانگین و انحراف معیار نمره سازه راهنماهایی برای عمل در گروه آموزشی دارای تفاوت معنی داری شد، اگرچه این تفاوت در گروه مکمل و آموزش، گروه مکمل و گروه آموزش معنی دار نبود. در همین زمان بین میانگین و انحراف معیار نمره سازه خودکار آمدی هیچ کدام از گروه ها تفاوت معنی داری وجود نداشت. میانگین و انحراف معیار نمره تغییر رفتار سه ماه بعد از مداخله آموزشی در گروه های مداخله شامل گروه آموزش، گروه آموزش و مکمل و گروه مکمل افزایش یافته و دارای تفاوت معنی داری بود و این تفاوت در گروه کنترل معنی دار نبود و همچنین بین میانگین و انحراف معیار نمره سطح سرمی ویتامین دی سه ماه بعد از مداخله آموزشی در گروه های مداخله شامل گروه آموزش، گروه آموزش و مکمل و گروه مکمل تفاوت معنی دار بود لازم به ذکر است که این تفاوت در گروه آموزش و مکمل بیشتر است در حالی که این تفاوت در گروه کنترل معنی دار نبود.

نتیجه گیری: با توجه به یافته‌های این پژوهش برنامه آموزشی بر اساس الگوی باور بهداشتی در خصوص اتخاذ رفتارهای پیگیری کننده از کمبود ویتامین دی در کارکنان پرستاری مؤثر بود، اما برای تداوم این تغییر پیشنهاد میگردد که برنامه‌های آموزشی براساس نظریه‌ها و الگوهای جایگزین و همچنین در سطح جوامع در گروه های سنی و جنسی مختلف صورت گیرد.

کلید واژه: ویتامین دی، الگوی باور بهداشتی، مداخله آموزشی، پرستاران، شهر رفسنجان

نحوه استناددهی به پایان نامه:

خدادادی صدیقه عنوان: تاثیر مداخله آموزشی مبتنی بر الگوی باور بهداشتی بر رفتارهای پیشگیری کننده از کمبود ویتامین دی در کارکنان خدمات پرستاری دانشگاه علوم پزشکی شاغل در شهر رفسنجان سال ۹۹-۱۳۹۸، پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، ایران.